

პროფესორი აკაკი ბერიძე

80

იუბილე

ჩემი მეგობარი - აკაკი ბერიძე

როგორ უნდა ვისაუბრო ადამიანზე, რომელთანაც ყოველდღიური მეგობრული და საქმიანი ურთიერთობები მაქვს და ეს ურთიერთობა მგონი მთელი 80 წლის მანძილზე გრძელდება.

აკაკის ღირსეული წინაპრები ჰყავდა. დიდზე დიდმა ბაბუამ ლომან-ეფენდი ქარცივაძემ განათლება სტამბოლში მიიღო, იქვე დარჩა, გახდა პროფესორი და თვითნაბადი ნიჭის წყალობით სულთნის კარზე მრჩევლის და მასწავლებლის მოვალეობასაც ასრულებდა. ყველაფრით უზრუნველყოფილმა სწავლულმა, განსაცდელში მყოფ სამშობლოს მოაშურა, ათეულ ათასობით მუჰაჯირი უკან მოაბრუნა და თავადაც საქართველოში დარჩა.

აკაკის მეორე დიდი ბაბუა ზემო აჭარის მოსამართლე, გაჭირვებულთა გამკითხავი და სამართლიანობისთვის მებრძოლი ნური ბერიძე, ასევე წიგნიერი და საზოგადო მოღვაწე გახლდათ.

აკაკის ბაბუა ნურსედინ ბერიძე ჭეშმარიტი სახალხო მოღვაწე მამაჩემთან ერთად ჩაება საზოგადოებრივ საქმიანობაში, ისინი მეგობრობდნენ კიდეც; სწორედ მამისგან გავიგე ამ ოჯახის სასიკეთო საქმეებში და აქედან მოდის ჩვენი ახლობლობაც.

აკაკის მამა ზემო აჭარაში კავშირგაბმულობის ერთ-ერთი დამფუძნებელი და მზრუნველი ჩემთან ერთად ეწეოდა ახლადგახსნილი შუახევის რაიონის განვითარების საქმეს.

სწორედ ამ დროს გამოჩნდა აკაკი. როგორც უნიჭიერესი მოსწავლე, ნაკითხი, მეოცნებე, მრავალმხრივ

განვითარებული ახალგაზრდა. იგი მედიცინის მწვერვალებს არათუ დაეუფლა, მან ეს დარგი თავდავიწყებით შეიყვარა, საკუთარი წვლილი შეიტანა მის სამეცნიერო საგანძურში, გაიჩინა მაღლიერ პაციენტთა დიდი არმია, რომელსაც ასევე თავდავიწყებით უყვართ და პატივს სცემენ თავის მკურნალს, ოქროსხელება დასტაქარს და გადამრჩენელს.

შემთხვევით არაა, რომ მასზე, როგორც მთავარ ქირურგზე, არჩევანი გააკეთეს ამ დარგში დიდი ტრადიციების მქონე მხარეში.

სამოქალაქო მედიცინის ჩასახვისთანავე აჭარას (მაშინდელ ბათუმის ოლქს) საუკეთესო ქირურგები დაებედა. აქ მოღვაწეობდნენ: კონდრატე მხეიძე, ბესარიონ ფროლოვი, ვალერიან მაქაცარიას, ვარლამ გორგაძე, ავნი დიასამიძე, დიოდოტ ხარიტიდი... როცა ავადმყოფის გადარჩენაზე მიდგებოდა საქმე, ხშირად გაიგონებდით ხოლმე: „მაქაცარიასთან მყავდა,“ „გიორგაძემ გააკეთა ოპერაცია,“ „ხარიტიდთან წავიყვანე,“ „ავნიმ გადაარჩინა“ და ა.შ. ყველა მათგანი ვირტუოზულად ფლობდა დასტაქარის ხელოვნებას და სწორედ ამით გაითქვეს სახელი მთელს დასავლეთ საქართველოში, მათს ავტორიტეტს ბევრი რამ შემატა წინამორბედი ქირურგების დაფასებამ, პატივით მოხსენიებამ და მათი სახელის დიდებით შემოსვამ.

ჩემთვის საამაყოა, რომ ვალერიან მაქაცარიადან მოყოლებული, ასაკობრივი სხვაობის მიუხედავად, ქირურგთა ყველა თაობას და მათ წინამძღოლებს ვიცნობდი, მქონდა საქმიანი და მეგობრული ურთიერთობები.

გამორჩეული ადგილი აკაკი ბერიძემ დაიკავა, რომელთანაც საქმიანი კავშირი მეგობრობაში გადაიზარდა. 1975 წელი იყო, როცა ქართული ქირურგიის მაშინდელმა მამამთავარმა, მ.კომახიძემ დაძლია ყოველგვარი შინაური და გარე ზემოქმედებები და ავნი დიასამიძის გარდაცვალების შემდეგ, აჭარაში პირველ ქირურგად რეკომენდაცია სწორედ აკაკი ბერიძეს გაუწია. მე მაშინ საკურორტო სფეროს განვაგებდი, მაგრამ ბატონმა მამამ სატელეფონო საუბრის დროს მთხოვა მხარი დამეჭირა მისი კანდიდატურისთვის. უარს როგორ ვიტყვოდი, რადგანაც ვიცნობდი კაკოს, როგორც შუახნის რაიონის მთავარ ექიმს, უკვე საკმაო სახელის მქონე ქირურგსა და ოპერატორს.

ორი წლის შემდეგ ჩვენი გზებიც შეიყარა, მე სათავეში აჭარის ჯანდაცვის სამინისტროს ჩავუდექი, რაშიც დიდი როლი ჩვენმა საერთო მეგობარმა, აჭარის მაშინდელმა ლიდერმა ვახტანგ პაპუნძიმ შეასრულა. კაკო მთავარი ქირურგი და კოლეგიის წევრი გახდა, მაგრამ ეს არ მომხდარა მხოლოდ ჩვენი პირადი ურთიერთობებით. ამ დროს მოსახლეობა კვლავინდებურად და იმედიანად ამბობდა: „თუ დამეჭირდა ავადმყოფს კაკოსთან მივიყვან და ის გადამირჩენს.“ ამაზე კარგ რეკომენდაციას მინისტრი ვერავისგან მიიღებდა.

წარსულში შექმნილი ტრადიცია ახალი სულის შთაბერვას, თანამედროვე მეთოდების დანერგვას, ფორმითა და შინაარსით განახლებას საჭიროებდა. ეს კარგად ესმოდა მთავარ ქირურგს; ამოქმედდა ნაცნობებისა და დაუსწრებლად გაცნობილთა წრე მთელს საბჭოთა კავშირში. დღე არ გავიდოდა, რომ ახალი მეთოდის დანერგვაზე და ახალი სპეციალისტის ჩამოყვანაზე არ

გვემსჯელა. სიახლეებზე დახარბებულები ვჩქარობდით, თითქმის არავის მიღებაზე უარს არ ვამბობდით. ასეთ დროს შესაძლოა, შემთხვევითი პირიც შემოგეპაროს და სანანებელი გაგიხდეს, მაგრამ ჩვენი იმედები ყველა სპეციალისტმა გაამართლა და დღეს თუ აჭარის მედიცინა ქვეყანაში არავის ჩამორჩება, ეს იმდროინდელმა გაბედულმა და ზოგჯერ რისკის მქონე გადაწყვეტილებებმაც განაპირობა.

ადგილი არ იყო ქალაქის პირველ საავადმყოფოში, 30 წლის წინათ გახსნილი და დიდებული სპეციალისტებით დაკომპლექტებული თერაპიული განყოფილების დახურვა და მის ნაცვლად ტრავმატოლოგიური და ნეიროქირურგიული განყოფილებების, აგრეთვე სადღელამისო ტრავმატუნქტის გახსნა. ტრავმატოლოგიური განყოფილება გაიხსნა ქობულეთშიც. რესპუბლიკურ საავადმყოფოს შეემატა პროქტოლოგიური და რენანიმაციის განყოფილებები, ენდოსკოპიური, ჰემოდიალიზის ცენტრები, პირველ საავადმყოფოს - რეფლექსოთერაპიის კაბინეტი, მესამე საავადმყოფოს - სისხლძარღვთა ქირურგიის, ტუბერკულოზურ საავადმყოფოს - გულმკერდის ქირურგიის განყოფილებები.

აღარაფერს ვამბობ დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის ახალ მეთოდებზე, რაც უშუალოდ უკავშირდება აკაკი ბერიძის სახელს და რამაც აჭარის ქირურგიას სრულიად ახალი შინაარსი შესძინა.

ალბათ, ასაკობრივმა განსხვავებამაც განაპირობა: შუახნის რაიონის სამედიცინო სამსახურს ჯერ მე ვხელმძღვანელობდი, რამდენიმე წლის შემდეგ ეს მოვალეობა კაკოს დაეკისრა, სამინისტროშიც ის მოვიდა ხელმძღვანელად, თანაც ისეთ დროს, როცა ქვეყანა განვითარების ახალ, საზარბო ეკონომიკის რელსებზე გადიოდა. დაიწყო რეფორმები, რაც ძალზე მტკივნეულად წარიმართა, რადგანაც მან დიდი დარტყმა მიიყენა მოსახლეობას - სამედიცინო დახმარება ფასიანი გახდა. ჯანდაცვის ხელმძღვანელთათვის ეს იყო ურთულესი პერიოდი. აკაკი ბერიძის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მან შეძლო მთელი სამედიცინო კოლექტივის დარაზმვა და მოსახლეობის წინაშე წამოჭრილი სიძნელეების მაქსიმალურად შემსუბუქება.

თავისი წინამორბედების მიერ დანერგილი ტრადიციებიდან ყველაზე მეტად შესამჩნევი იყო ახალგაზრდა კადრების შერჩევა, დაოსტატება და დაწინაურება. მათ აკაკი თვითონ კარნახობდა მომავალ სამეცნიერო შრომას, ეხმარებოდა კლინიკური და ლიტერატურული მასალების შეგროვებაში, სამეცნიერო კონფერენციებში მონაწილეობასა და შრომების გამოქვეყნებაში. მისი ხელმძღვანელობით მრავალი ქირურგი დაოსტატდა, მრავალმა დაიცვა სამეცნიერო ხარისხი, მრავალს გაეხსნა სამეცნიერო საქმიანობის გაფართოების ასპარეზი, ჩატარდა არაერთი საერთაშორისო, რესპუბლიკურთშორისი და ადგილობრივი სამეცნიერო კონფერენციები.

ნოვატორი დასტაქარი ახლაც ახალგაზრდულად ეჭიდება მედიცინის რთულ საქმეს და არცაა გასაკვირი, რომ ბოლო 45 წელი აჭარის ქირურგია აკაკი ბერიძის სახელთანაა გაიგივებული.

ალბათ განგებამ ასე ინება და ამ ასაკშიც ჩვენ ერთმანეთს ველარ ვშორდებით, ვცდილობთ კვლავ

გამოვანახოთ საერთო, ხალხისთვის სასარგებლო საქმე. აკაკი განაგრძობს თავის პროფესიულ წინსვლას, მეც ხშირად ვსაჭიროებ მკურნალის ხელს, მადლობა ღმერთს ოპერაცია არ მჭირდება, მაგრამ ყველა უნდომობაზე კაკოს ვაწუხებ და მისი მეშვეობით ვდგები საიმედო გზაზე.

საერთო საქმე ხანდაზმულობაშიც გამოვანახეთ. აჭარის ექიმთა საზოგადოებას, რომელიც თავისი დაარსების 123 წელს ითვლის, ნიჰილიზმმა შეახო მსახვრალი ხელი, ბოლო ათი წლის მანძილზე შეაჩერა არსებობა.

ჩვენ შემოვივრიბედ ახალგაზრდა, საკმაოდ ცნობილი აქტივისტები და დღეს აჭარის ექიმთა გაერთიანებული სამეცნიერო საზოგადოება მთელი ენერჯით განაგრძობს მრავალფეროვან საქმიანობას. თქვენი მონა-მორჩილი ამ საზოგადოების თავმჯდომარეა, ხოლო თანათავმჯდომარეობის საპატიო მოვალეობას აკაკი ბერიძე ასრულებს. ჩვენს ტანდემს, შეთანხმებულ საქმიანობას სარგებელი მოაქვს ჩვენი ექიმების და პაციენტებისთვის.

*რამაზ სურმანიძე
12 ნოემბერი, 2019 წ.*

ქირურგი, მეცნიერი, ორგანიზატორი...კაკი!

როცა აკაკი ბერიძეზე რაღაცის თქმა დავაპირე, სიტყვა რამდენჯერმე დავეწერე და გადავეწერე. არც ერთი არ მომეწონა და ყველა დავხიე: ძნელი ყოფილა ღირსეულ კაცზე შესაფერისი სიტყვის თქმა. არც ეს მომწონს, მაგრამ რა ვქნა, უკეთესი მე ვერ მოვიფიქრე.

ბატონი აკაკის და ჩემი ნაცნობობა ნახევარ საუკუნეს ითვლის და იმ დროიდან იწყება, როცა მე, მეხუთე კურსის სტუდენტმა ჰოსპიტალური ქირურგიის კათედრაზე ფეხი შევდგი. იმ დროს ამ კათედრაზე 7 პროფესორი, 2 დოცენტი, 10 მმდ, 11 მმკ (რომელთაგან სამს სადოქტორო დისერტაცია მზად ჰქონდა და დაცვის რიგს ელოდებოდა) მოღვაწეობდა! ახალგაზრდობას ხომ ნუ იტყვი! ისეთმა ნიჭიერმა ახალგაზრდებმა მოიარეს თავი, რომ... მაგრამ წერილ არს: „მრავალ არიან რჩეულნი, ცოტანი გამორჩეულნი“. ასეთი გამორჩეული იყო თავისი თავმდაბლობით, ნიჭით, ინტელექტითა და შრომისმოყვარეობით ბატონი კაკო. სწორედ ამიტომ მან უმაღვე დაიმსახურა ჩვენი სიყვარული და პატივცემა და

ჩვენთვის მისაბამ პიროვნებად იქცა. ასპირანტურაში სწავლის პერიოდშივე დაასრულა საკანდიდატო დისერტაცია და მალე მმკ-ის სამეცნიერო ხარისხიც მოიპოვა.

სულ მალე ახალგაზრდა ქირურგი დიდი გამოწვევის წინაშე დადგა: ამ კუთხის საამაყო შვილმა, ჩვენმა საყვარელმა მასწავლებელმა, აკადემიკოსმა მამია კომახიძემ მოაზროვნე და ხელმადლიანი ქირურგის ავნი დიასამიძის გარდაცვალების შემდეგ, ამ ადგილზე აკაკი ბერიძე წარადგინა!

აკაკი ბერიძე ფუტკარივით შრომობდა, დიდი პროფესიული, ორგანიზატორული და სამეცნიერო ნიჭი გამოავლინა და აჭარაში ის სახელი დაიმკვიდრა, რაც სულკურთხეულმა გრიგოლ მუხაძემ ქართულ ქირურგიაში, დიას, კაკო ბერიძე აჭარის გრიგოლ მუხაძეა!

სხვაა? სხვას ჩემზე უკეთ მისი თანატოლი კოლეგები და მოსწავლეები იტყვიან, მე კი დაბადებიდან 80 წლის იუბილეს ჩვენი სასიქადულო ფრიდონ ხალვაშის სტრიქონებით მივულოცავ:

რის სიბერე, შუბლი გახსენ, გულს დარდი არ დაანახო,
სიჭაბუკე იალაღზე გაგიშვია საბალახოდ,
ჰგავხარ მწიფე შემოდგომას, გული ტაბლად გაგიშლია,
წლები დასახარჯავი გაქვს, ჯერ სიბერე რას მირქვია!

*როსტომ ცხვედიანი, ქირურგი.
2019 წლის გიორგობისთვის 14.*